

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati:

za

celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnstvu prejemati:

za

celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Naročnino in inserate
sprejema upravnstvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17.

Izhaja vsak dan, izvenredni
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 65.

V Ljubljani, v sredo 21. marca 1900.

Letnik XXVIII.

Država in vera.

Država brez Boga, država brez vere, brezverska družba so glavni umski izrodki moderne dobe.

Ta zmota ni razširjena le med modroslovci, temveč prodira bolj in bolj med širne mase. In kakor je bil nekdanj krščanski svet prepojen z arianizmom, tako dandanes segajo globlje in globlje v moderni svet nazori o socialnem brezverstvu. Država, pravijo, ima le časne namene, skrbi le za časne potrebe; njen smoter je časna sreča državljana. Država ni poklicana soditi o vrednosti različnih nauk, katerih se drže posamezne verske skupine; za njo je vera postranska stvar, privatna zadeva, zato jo prepušča zasebnikom.

Leon XIII. je na to zmoto opozarjal ter jo zavrnil ob raznih prilikah in posebej še v svojih okrožnicah Immortale Dei (1885), Sapientiae christianae (1890), Au milieu des sollicitudes (1892).

V okrožnici Immortale Dei pravi: »Božjo nadoblast so tiho in z vso skrbjo odstranili, kakor da bi Boga več ne bilo, ali kakor da bi se več ne oziral na človeško družbo; kakor da bi ljudje, poedini ali v družbi, ne imeli nobene obveznosti do Njega, ali kakor da bi si mogli misliti kako oblast, ki ne bi imela v Bogu svojega vzroka, svoje moči in avtoritete. Razvidno je, da bi taka država bila le skupek ljudi, ki so pod vladjo, a se obenem sami vladajo, ki so vladar in podložen obenem; zato, pravijo, vsa oblast, vse pravo korenini v ljudstvu. Iz tega sledi, da država ne pripozna obveznosti do Boga in uradno ne izpoveda nobene vere«.

Toda družba je od Boga, zato mora izkazovati svojemu Stvarniku javno bogočastje. Če priznamo, da je vera zasebna zadeva, s tem že priznamo, da je vera pravtako zadeva družbe, zadeva države. Kajti obveznost, da mora človek pripoznati Boga za vrhovnega Gospoda, poteka iz človeške bistvene zavisnosti od Boga. A ta zavisnost se nanaša na državo, kakor na poedinega človeka, ker je država družba več ljudi, združenih pod isto avtoriteto v dosego enakega smotra. Kakor torej v zasebnem življenju nič ni in si ne moremo misliti, kar ne bi zaviselo od od Boga, prav tako v javnem življenju nič ni in si ne moremo misliti, kar ne bi imelo obveznosti do Boga.

Razlog, da biva država, je pomagati državljanom, da dosežejo svoj smoter; da pa odgovarja tej dolžnosti, mora biti docela prepojena z versko idejo.

Na kak drugi način kakor na podlagi vere družba ni edina, nima gotovih mej, do koder se sme ali ne sme; brez vere družbi ni obstoja. A človek je družabno bitje, je ustvarjen za družbo. Previdnost božja mu je dala svojstva, katera ga navajajo, družiti se z enakimi v zasebne in javne družbe, dala mu je zmožnost, pridobiti si to, kar potrebuje v izpolnitev lastnega bivanja. Toda kakor nobena družba ne more obstati brez vrhovnega poglavarja, ki s svojo avtoriteto nagiblje slehnega k delovanju za dosego skupnega smotra, tako je tudi jasno, da je ljudem, združenim v družbo, ki naj jih vse vlada, potrebna avtoriteta, avtoriteta, katera, dobra kakor družba sama, poteka iz narave in torej iz Boga kot početnika vsega. Tudi je jasno, da javna oblast ne more biti od drugod, kakor od Boga. Kajti Bog je pravi in vrhovni Gospod vseh stvari; vse, kar je, nično zavis od Njega in Mu mora biti po-

korno. Potemtakem ima vsakdo, ki je upravičen zapovedovati, to pravico le od Boga, vrhovnega gospodarja vesoljstva.

Razvidno je, da mora politična družba, oprta na taka načela, izpolnjevati dolžnosti, ki jo vežejo z Bogom. To pa je mogoče le z javnim bogočastjem. — Narava in pamet nam nakladata obveznost, z javnim bogoslužjem častiti Boga, ker smo odvisni od njegove vsemočnosti, ker je naš začetek in naš smoter. A kakor velja ta zakon za poedince, tako velja i za politično družbo, za državo. In zares, ljudje v družbi niso nič manj zavisni od Boga, kakor poedin človek; saj mora družba še posebej zahvaliti Boga za svoj obstanek, za ohranitev in za mnogo dobrot, katere uživa kot taka. Tako imata toraj javna družba in javna oblast Boga za početnika ter sta Mu dolžni izkazovati javno bogočastje.

(Konec prih.)

Politična razmišljanja.

IV. Narodna avtonomija.

(Konec.)

Svetovni položaj in socialne razmere so danes vse druge, kakor v času sedemdesetih let, ko je bila Nemčija, ta nasprotnik našega narodnega življenja, še razmeroma slaba in ko so bila v političnem življenju buržoazija in veleposestvo jedini odločilni politični faktor. Danes se široki sloji zanimajo za socialnopolitična vprašanja mnogo intenzivneje nego za državnopravna, in s temi širokimi sloji mora računati tudi češki in poljski narod.

In v resnici se opaža, da češki realisti in socialisti vseh barv ne pokladajo tiste važnosti češkemu državnemu pravu, kakor pred 10 leti. Tudi Mladočehi so opustili impetuzno zahtevanje po češkem drž. pravu, ker računajo z danimi razmerami. Jedin misel mora vladati pri nas vseh, osiguratisinarnodnoeksistenco, to pa moremo mi Slovenci in Malorusi le v narodni avtonomiji, kar tudi Čehom in Poljakom ne bode v legitimnih narodnih aspiracijah na škodo. Slovanski politiki morajo se zjediniti v jedno falango za dosego narodne avtonomije. Ta postulat mora priti najprej na vrsto pri uravnavi narodnih razmer v državi, kertaka narodna avtonomija osigura eksistenčni minimum Slovencev na jugu, Malorusov v Galiciji in Poljakov ter Čehov v Šleziji.

Raztrganja historičnih deželnih individualitet vlad narodne avtonomije še ni treba in je še vedno prosta pot za državno-pravne zahteve.

Ne vdajamo se nadi, da bi Čehi in Poljaki v državni zbornici kar čez noč opustili svojo tradicionalno politiko, ali treba se je nam Slovincem enkrat oglasiti s svojim narodno-avtonomistiškim principom. Mi smo vedno molčali v državnem zboru glede našega narodno-avtonomistiškega načela in čakali, da v zvezi s Poljaki in Čehi kaj dosežemo.

Dosegli smo pač nekaj glede srednjih šol v Pazinu in Celju, ali koliko nismo dosegli, kar bi morali dobiti po vsi pravici. Ne vem, ali mogoče je vendarle, da bi se naše zahteve bile bolj respektovale, ako bi bili z našimi zahtevami glede narodne av-

tonomije stopili takoj na plan in jih odločno in neustrašeno zastopali na obe strani nasproti Čehom in Poljakom ter vladi. Clara pacta boni amici ali pa inimici.

Kakšni bi bili naši vspehi, tega seveda ne bom trdil, vendar si upam naglašati, da ima državna zbornica mnogo privržencev narodne avtonomije in ti so v prvi vrsti naši slovanski Malorusi, potem mnogo kršč. soc. in članov katol. ljudske stranke, sploh vsi oni Nemci, katerim je na tem, da se napravi v državi sprava med narodi. Teh seveda ne moremo iskati med nemškimi liberalci in nacionalcii.

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. marca.

Deželni zbori prične svoje redno pomladansko zasedanje z malo izjemami dne 26. marca, in sicer so z včeraj objavljenim cesarskim patentom z dne 19. t. m. na dan 26. marca sklicani nastopni deželni zastopi: kranjski, češki, gališki, gorenje-avstrijski, solnograški, štajerski, koroški, moravski in sleški. Tudi dalmatinski, bukovinski, tirolski in predarlški deželni zbor se snidejo imenovani dan. Naslednji dan, 27. marca, prične z nadaljnim delom preloženi deželni zbor nižje-avstrijski, dne 2. aprila pa gorški. Sklicani so toraj že vsi deželni zbori razun tržaškega in isterskega. V Trstu se vrše namreč v kratkem nove volitve, ki pa ne bodo završene do jednega zgoraj označenih terminov, in se toraj ta zastop pozneje skliče k rednemu zasedanju. Glede dveh deželnih zborov se vrše sedaj pogajanja. Mej člani isterskega deželnega zbora skuša vlada doseči sporazumljenje. Vrše se posredovanjem vlade pogajanja mej Slovani in Italijani, ki pa dosedaj še niso dovedla do pozitivnega vspeha. V slučaju, da se to tudi pozneje ne doseže in se pokaže deželni zbor za delo nesposoben, ga vlada razpusti. Tudi mej nemškimi in italijanskimi člani tirolskega deželnega zbora se vrše pogajanja in od izida teh dogovorov je odvisno, ali se udeleži zborovanja italijanska manjšina.

Spravna konferenca je imela v prvi seji po državnozbornem zasedanju več uspeha, kakor pa v vseh prejšnjih številnih sejah in razgovorih. V pododseku za uravnavo jezikovnega vprašanja pri avtonomnih oblastvih so bile na dnevnem redu še nekatere dosedaj nerešene določbe in razun pri dveh točkah se je povsod doseglo sporazumljenje. Najvažnejša je tu določba, da morajo občine vsprejemati vloge tudi v jeziku, ki ondi ni uradni jezik, prestavo pa naj preskrbi deželni odbor, ki naj v to svrhu nastavi posebne prelagalce. O tem načrtu se je v ponedeljek popoldne posvetoval plenum češke upravne konference in sklenilo se je, da se cel načrt glede jezikovnega vprašanja še enkrat pretresa v plenumu te konference. Z drugo besedo bi se reklo: Ta načrt je že vsprejet v prvem in drugem branju in se vrši sedaj le še tretje branje. Včeraj dopoldne se je posvetovala ta konferenca o načrtu za volilno preosnovo za deželni zbor in popoldne o jezikovnem vprašanju pri deželnih oblastvih. Za volilno preosnovo je predložila vlada nov načrt, ki deli Češko v politične in sodne okraje na podlagi narodne homogenosti. Ustanovi se deset okrajev, toda z razdelitvijo baje Nemci niso povsem zadovoljni. Po

sicer 132 čeških, 92 nemških in 4 mešani, in 100 okrajnih glavarstev: 57 čeških, 40 nemških in 3 mešani. Tudi pri včerajšnjih dogovorih se je pokazalo mej zaupniki precej jedinstvi in je upanje, da se tudi včerajšnje posvetovanje sme primerjati z drugim branjem. V četrtek bo zadnja seja pravne konference pred deželnozbornim zasedanjem. Čehi z uspehom niso posebno zadovoljni, kajti že okolnost, da Nemci ne ugovarjajo odobrenim točkam, je dokaz, da Čehi niso mnogo na dobičku. Skoro neumljivo pa je zakaj so se češki zaupniki zadovoljili s prelagalci pri deželnem odboru. To je zelo čuden način izvajanja narodne enakopravnosti.

Židovsko časopisje na Ogerskem.

Pod tem naslovom je izšla v Budimpešti brošura, ki kaže, da izhaja sedaj na Ogerskem 1000 časnikov; od teh pa je samo 100 katoliških, 25 protestantskih in 40 rumunskih, slovaških in srbskih. Nad tri četrtine časnikov je toraj židovskih. Od 35 budimpeštanskih dnevnikov sta krščanska le »Magyar Allam« in »Alkotmany«. Jedenindvajset dnevnikov v Pešti ima krščanske urednike, ki stoje v židovski službi, ostali dnevniki imajo same židovske sotrudnike. Od 22 političnih tednikov v Pešti so samo 4 krščanski, od 39 nepolitičnih tudi le 4, od 6 mladinskih listov ni niti jeden krščansk. Od 137 tiskarn so 103 v židovskih rokah, od 60 knjigarjev je 40 židov. Take so razmere v marijanskem kraljestvu. Kdo bi se potem še čudil, da je ves vpliv na Mažarskem v židovskih rokah.

Posredovanje v južno - afriški vojski je sedaj na dnevnem redu v vseh evropskih in ameriških krogih, a je vkljub temu posredovanje v tem slučaju stvar, katere se ne upa dotakniti nobena velesila. Izmej vseh držav sta Burum posebno naklonjeni Rusija in severno-ameriške zvezne države. Njih oficijelno časopisje apeluje na vse merodajne kroge, naj pritiskajo na Anglijo, da ne bo popolno uničila burskih republik, ter da se ne polasti popolno vsega zlata v Transvalu, ker bi bila to velika financijelna, gospodarska, pa tudi politična nevarnost za celo Evropo. A vse se suče okolu tega vprašanja, kakor mačka okolu vroče kaše; nihče se noče zameriti oholim Angležem. Ruski list »Rossija«, predlaga, naj se vrši svetovni kongres, »Petr. Vedomosti« pa objavljajo oklic na vse velesile, v katerem jih pozivljajo, naj vsaj za pet let ustanove državno zvezo. Ta zveza vseh evropskih držav naj stavi Angliji naslednji ultimatum: 1. Vojno v Južni Afriki je takoj ustaviti in pustiti Transvalcem in Oranjcem njih neodvisnost; 2. sueški prekop mora postati v resnici neutralen; 3. od Anglije se mora zahtevati, da izpolni dano obljubo in pokliče svoje čete iz Egipta. To so pogoji in ako bi jih Angleži z lepa ne hoteli izpolniti, svetuje ruski list, naj se prične proti njim postopati z vso silo. Konečno se še svetuje, naj se velesile preskrbe s potrebno mornarico. Kajpada bo še precej dnij minulo, predno se ta ideja uresniči.

Knjige in časopisi.

Cvetje z vrtov sv. Franciška. Časopis za verno katoliško ljudstvo, zlasti za ude tretjega reda sv. Franciška. Izhaja v nedolodnih obrokkih. Cel tečaj (12 zvezkov) stane

Voznjekarte
in
tovorni listi
v

AMERIKO.

Kraljevi belgijski poštni parnik
Red Star Linie iz Antverpna
naravnost v

Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijonovana od visoke c. kr. avstrijske vlade

5

Pojasnila daje:

Red Star Linie

Dunaj, IV., Wiednergürtel 20.

ali pa

17 25-9

ANTON REBEK v Ljubljani, Kolodvorske ulice 34.

Luskinasto-oklopna barva

je uporabljiva za okrasje, preprečuje rjo, daje lep kovinski lesk. Sosebno priporočljiva za prevlako predmetov, kateri trpi vsled vremena, n. pr. mostovi, železne konstrukcije, konstrukcije pod vodami, vrtno ograje, strešice nad prodajalnici, šrambice za plinove zvončke, železne predmete sploh itd. Edina prodaja za Kranjsko pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciskanske ulice. — Vnanja naročila proti povzetju.

Vzorci na zahtevo zastoj. 228 4 11-11

Št. 8876.

Razglas.

267 3-1

Gledé na to, da mestna klavnica v Ljubljani po svojem obsegu in po svojih napravah povsem zadostuje potrebam, prepovedala je c. kr. deželna vlada za Kranjsko z razpisom z dne 3. marca 1900, št. 3397, v smislu § 35 zakona z dne 15. marca 1883, drž. zak. št. 39, po predlogu občinskega zastopa ljubljanskega v obsegu deželnega stolnega mesta Ljubljane nadaljno uporabo še obstoječih in gradnjo novih zasebnih klavnic. Mestni magistrat naznanja torej z nova, da je v obsegu mesta Ljubljane **prepovedano klati govedo, teleta, ovce, janjce, prašiče, koze, kozličce in konje druge, ko v mestni klavnici in da so dovoljene le izjeme, kakor jih navaja § 1 alin. 2 in 3 klavničnega regulativa.**

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 13. marca 1900.

Št. 5403.

Razglas.

208 3-3

Podpisani magistrat naznanja stavodolžnim mladeničem:

1. Glavni nabor za deželno stolno mesto Ljubljano vršil se bode letos dne 28. in 29. marca v „Mestnem domu“ na Cesarja Jožefa trgu, in sicer 28. marca za one zunanje mladeniče, katerim se je dovolilo priti k naboru v Ljubljani, 29. marca pa za mladeniče, ki so pristojni v Ljubljano.

Začetek ob 8. uri dopoldne.

2. Stavljenici, odnosno tudi njihovi moški svojci, ki se dozovejo k naboru, imajo priti v pravem času in snažni na nabiralnice, ter imajo v pravem času prinesiti potrebne dokaze, če se oglašé za ugodnost:

a) kot kandidatje duhovskega stanu, kot posvečeni duhovniki in kot nameščeni dušni pastirji (§ 31 voj. zak.);

b) kot podučitelji, učitelji in učiteljski kandidatje (§ 32 voj. zak.);

c) kot posestniki podedovanih kmetij (§ 33 voj. zak.);

d) iz rodbinskih razmer (§ 34 voj. zak.);

e) enoletne prezentne službe (§ 25-29 voj. zak.).

3. Stavljenici, kateri želé ugodnosti po §§ 31-34 voj. zak. in imajo tudi pravico do ugodnosti enoletne prezentne službe, morejo se zglasiti, ako bi se jim prej odklonila prošnja za kako prej omenjenih ugodnosti, za ugodnost enoletne prezentne službe pri glavnem naboru.

4. Kdor zanemari stavno dolžnost, ali v obče katero iz vojnega zakona izvirajočih dolžnostij, se ne more izgovarjati, da mu ni bil znan ta razglas.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane.

dne 22. februarija 1900.

„Slovensko vinogradniško društvo“

priporoča slav. občinstvu in osobito gg duhovnikom svojo bogato zalogo

doma prešanega dolenjca, potem istrijanca in štajerca, ter finega dezertnega vina v steklenicah, t. j. ljutomeržana, bakarsko vodico,

refoška in muškata,

244 3-3

Vsa vina so pristna, zdravstveno preiskana in zanesljiva.

Društvo postreže tudi z izvrstnim vinom za maše.

Preiskovalna spričevala vsikdar na razpolago resnim kupcem.

Naroča se pod naslovom: „Slovensko vinogradniško društvo“ v Ljubljani.

Dunajska borza.

Dne 21. marca.	
Skupni državni dolg v notah	99-20
Skupni državni dolg v srebru	99-—
Avstrijska zlata renta 4%	98-20
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	99-45
Ogerska zlata renta 4%	96-95
Ogerska krona renta 4%, 200	93-65
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	127-80
Kreditne delnice, 160 gld.	234-85
London vista	242-75
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118-45

Dne 20. marca	
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	164-50
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159-75
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	200-50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	96-—
Tisne srečke 4%, 100 gld.	141-50
Dunavske vravnave srečke 5%	257-—

Národna jed

postati morajo testenine iz prve kranjske tovarne testenin **Zniderš & Valenčič** v **Ilirski Bistrici** po njih izbornem okusu, obilnej redilnosti nizki ceni in jednostavnem pripravljanju. 954 16

Zahtevajte jih po vseh prodajalnicah jestvin.

Leopold Tratnik

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27

priporoča prečast. duhovščini in slav. cerkvenim predstojnikom svoje izdelke in zalogo

cerkvenih posod in orodja

po nizkih cenah.

161 20-9

Kurja očesa,

trdo kožo, žulje itd. odpravi urno, brez bolečin in gotovo izvrstni in v vseh njih nedosegljivi **Trnkóczy-jev obliž**, ki je dobiti v „**Frančiškovi lekarni**“ na Dunaji, V. 2, **Schönbrunnerstrasse 107**. Cena 60 kr., po pošti 65 kr., franko ter rekomandirano 80 kr. — po povzetju ali če se denar (tudi v znamkah) naprej pošlje. Obliž za poskušajo 35, po pošti 40 kr. — **Učinek zjamčen!** — Razpošilja se točno.

V Ljubljani je dobiti v lekarni **Ubalđ pl. Trnkóczy-ja** na Glavnem trgu št. 4. 109 20-12

Razglas.

Zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani dovoljuje si uljudno naznaniti, da se vsled sklepa vseh članov z dne 8. marca 1900 cene pri brivskem, frizerskem in lasničarskem obrtu povikšajo.

Minimalne cene za vse vrste postrežbe bodo v vsaki posamezni brivnici razvidne. — Razglas stopi v veljavo s 1. aprilom. 264 (5-2)

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulturna izvršitev naročil na borzi.	Menjarnična delniška družba „M E R C U R“ I., Wolfzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.	Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarah, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.
--	--	---

Izdajatelj: Dr. Ivan Jančič. Odgovorni vrednik: Ivan Rakevec. Tisk „Kotlariška Tiskarna“ v Ljubljani.